

BEVEZETÉS, ALAPFOGALMAK

A KÖZGAZDASÁGTAN FOGALMA

= az emberek gazdasági döntéseivel és azok következményeivel foglalkozik

- tárgya szerint: természet - társadalom (pozitív - normatív)
- bizonyíthatóság szerint: apriorisztikus - empirikus
- funkciója szerint: elméleti - alkalmazott

A KÖZGAZDASÁGTAN TÖRTÉNETE

- Arisztotelész – a görög társadalom vizsgálatának részeként jellemezte a gazdaságot
- Aquinói Szent Tamás – költség-munka elemzése
- merkantilizmus (J. B. Colbert) – a gazdaság forrásának vizsgálata (arany)
- fiziokratizmus (W. Petty, F. Quesnay) – természeti törvények a gazdaságban, forrás a föld
- Adam Smith – láthatatlan kéz, forrás az emberi munka (munkaértékelmélet) → D. Ricardo, K. Marx, makro folyamatok
- neoklasszikusok (H. Gossen, L. Walras, W. Pareto, A. Marshall) – a fő érték az áru és annak hasznossága, J. M. Keynes, M. Friedman – makro folyamatok (pénz, piac, állam)

A KÖZGAZDASÁGTAN ALAPJAI

A közgazdaságtan a termelési körfolyamattal (termelés – elosztás – csere – fogyasztás), ebben a körfolyamatban az emberek magatartásával/döntéseivel, döntési alternatíváival és a döntések társadalmi-gazdasági következményeivel foglalkozik.

Miért van szükség döntésekre?

1. Az erőforrások korlátozottan állnak rendelkezésre – szűkösség problémája (rangsorolni kell, kombinálni kell) társadalmi konfliktusokat hordoz: Mit termeljenek? Hogyan termeljenek? Kinek termeljenek?

2. Az emberi szükségletek korlátlanok – szükségletek(rangsorolni kell): kielégíthetőség szerint (effektív, látens), létfenntartás alapján (primer, szekunder), kielégítés formája szerint (tárgyi közvetítésű, nem tárgyi közvetítésű), élettevékenységhez kötöttség szerint (gazdasági, nem gazdasági)

A KÖZGAZDASÁGTAN ALAPJAI

- a szükségletek kielégítése javakkal (termékek, szolgáltatások) történik – szabad természeti (megújuló, fogyó), gazdasági javak
- a (gazdasági) javak termelés révén jönnek létre
- a termelés ágazatai – primer, szekunder, terciér
- az erőforrások a termelés inputjai – munka(erő), természeti tényezők, tőkejavak, vállalkozó
→ szűkösen állnak rendelkezésre, ezért gazdálkodni kell velük
- a gazdasági viselkedést a racionalitás jellemzi
- gazdasági rendszer az a sokrétű organizmus, melyben az emberek gazdálkodnak – magánszféra (háztartások, vállaltok), intézmények
- tevékenységük összehangolása a koordináció – Polányi Károly (reciprocitás, redisztribúció, árszabályozó piac), Kormai János (piaci, etikai, bürokratikus, agresszív)

A KÖZGAZDASÁGTAN ALAPJAI

A közgazdaságtani elemzések két szintje:

1. Mikroökonómia – fókuszában az egyéni döntéshozók (háztartások, vállalatok) gazdasági magatartása áll (Smith, Marx, Marshall)
2. Makroökonómia – aggregált gazdálkodók gazdasági magatartását vizsgálja és von le a gazdaság egészére vonatkozó következtetéseket (Keynes, Friedman)